

Farkas Bertalan és a rádióamatőrök

dr. Gschwindt András HA5WH, gschwindt@mht.bme.hu

35 éve jutott először magyar ember a világűrbe. 1979-80 az előkészület éve volt. A Műegyetem KISZ-MHSZ Rádióklub tagjai, a Mikrohullámú Híradástechnika Tanszék Úrkutató Csoportjára támaszkodva lelkesen figyelték a rádióamatőr műholdakat (www.gnd.bme.hu/articles/70esevek.php). 1976-ban a csoport fejlesztési munkájának eredményeként, Interkozmosz együttműködésben, elkészült, majd az IK-15 műhold fedélzetén sikeresen pályára állt egy másodlagos tápellátó rendszer és egy A/D konverter.

Ebbe a környezetbe robbant be a hír: Magyar ember készül a világűrbe! Megindult a rádióamatőr fantázia. Mi lenne, ha sikerülne összeköttetést létrehozni, néhány szót váltani az első magyarral, amikor hazánk fölött repül?

Először az MHSZ vezetőit kellett meggyőzni. Rajtuk keresztül a szovjet társ szervezetéhez a DOSZAAF-hoz vezetett az út. Talán a meglepetés okozta, de nem volt merev elutasítás. Elindult a folyamat. A két jelölt, *Farkas Bertalan* és *Magyari Béla* készültek a nagy útra. Ahhoz, hogy rádióamatőrök legyenek le kellett vizsgáznuk, adóengedélyt kérni, hívójelet kapni. Talán ők el tudnák mondani hogyan zajlott a vizsga, a végeredmény a fontos: megszülettek az engedélyek. Kis visszaemlékezésem írásakor megpróbáltam a hívójeleket visszakeresni. Nem sikerült. Talán jelen sorok olvasói között lesz, aki emlékszik rá. (Az egyik 4-es, a másik 9-es körzetbeli volt?)

Interkozmosz vonalon megpróbáltunk tájékozódni, hogyan kaphatnánk energiát, milyen antenna lehetőség van a fedélzetten? A szovjet mérnököknek tett szett az ötletünk, nekiláthattunk berendezést fejleszteni. A 144 MHz-es sáv látszott a legalkalmasabbnak. Gyors számítás, néhány wattnak elégnek kell lenni... *Rieger István* HA5OK volt a főkonstruktor. A Doppler-hatást már a műholdak vételéből jól ismertük. Az adó-vevő egy masszív alumínium dobozba került, rajta a Doppler-korrekciót segítő gomb. Plessey gyártmányú cél integrált áramkörökkel készült. Mai szemmel nézve nem tudom miért tetszett jobban a SSB mint az FM? Nagyobb követelmény az űrhajóssal szemben, tartottunk attól, hogy nem lesz elég a néhány watt a fedélzetten. Ahogy *Simonyi Károly* űrrepülésekor is igazolódott, az „emberbarát” megoldás az FM.

Az idő telt és egyszer kaptunk egy hivatalos visszajelzést, hogy még sincs energia és antenna. A politikai vonal belépett. Egy rádiós nem adja fel. Kerestünk másik megoldást. Vigyen fel az űrhajós egy adó-vevőt saját telepél és antennával. Húzódjon az ablak elé és „kiabáljon” át rajta. Egyébként is az ország vezető embere, Kádár János is szeretné az űrhajósokat üdvözölni. Azt hittük ezzel sikerül a politikai elenzést leállítani. Tévedtünk.

Akkoriban az FT-290 volt a sztár. Rajta az antenna. A folytatás ismét egy visszajelzés volt. Ez se jó. Német ismerősökön keresztül sikerült meghallga-

tást kérni a moszkvai Kozmikus Kutatások Intézetének (IKI) igazgatójától. Utolsó lehetőség. Ahogy emlékszem, négyen-ötven lehettünk az irodában. Mindenki jól beszélt angolul, könnyebb helyzetbe kerültem. Megismételtem javaslatomat és reménykedtem. A sajnálkozó arcokat látva nem sok jóra számítottam. A gondolatunkat dicsérő szavak után jött a „hidegzuhany”: az űrhajó ablaka 145 MHz-en nem átlátszó. Felesleges antenna pedig nincs. Előzőleg – a szovjet mérnököktől tudtuk – van tartalék, általunk is használható antenna. Farkas Bertalan repülése sikeresen lezajlott, a rádióamatőr tevékenység azonban elmaradt.

Később az Interkozmosz munkáink során többször jártam az IKI-ben. Találkoztam, dolgoztam olyan mérnökkel, aki részt vett az elutasító megbeszélésen. Megkeresett és elmondta, az ablak nem lett volna akadály. A gond az elsőbbséggel volt. Magyar űrhajós nem lehetett az első „szocialista” rádióamatőr az űrben. Az elsőbbség a szovjeteket illette meg – és ez így is történt...

Ma már kissé furcsának tűnik az akkori ellenállás, hiszen jelenleg, a Nemzetközi Űrállomáson (ISS) dolgozó asztronauták között mindig van rádióamatőr, aki szívesen beszélget földi társaival. A szerzőnek megadatott, hogy közel 30 évvel később a Farkas Bertalannal tervezett és megakadályozott sikertelen kapcsolatfelvétel kárpótlásaként, sikerült Simonyi Károllyal megvalósítani az űrbéli beszélgetést.

1 *Segítsen*
% Ön is!

Reményi István Rádióamatőr Alapítvány
18226429-1-43

Az alapítványt támogatja a

RÁDIÓTECHNIKA

Elektronika
FÜZETEK